

delni — mondom : e szempontok örökös hangsúlyozása és praktikus demonstrálása mellett megkezdjük e vázlatok természetes nagyságú műhelyrajzokká, kartonokká való feldolgozását. Itt gyakran tapasztaltam azt, hogy tanítványaimnak nem tudtam eléggé meggyőzően okát adni egy-egy kifogásomnak vagy korrek-turámnak. Kellő tapasztalat híján ugyanis ők még semmiképen sem tudtak számolni azzal, hogy a műteremben megrajzolt karton hogyan fog a helyszínén hatni.

Tudtam azonban, hogy majd a kivitelnél magától derül ki minden. Azt is tapasztaltam néhányszor, hogy egynémely részletet az iskolában egyáltalában nem sikerült megoldanunk. S mikor aztán ugyanazzal a tanítvá-nyommal a helyszínén próbáltam megrajzolatni a dolgot, könnyen találta meg a kapcsolatot az ornamentális és az azt diktáló építé-szetí forma között.

Még a figurális kompozíciókba is sikerült így kielégítő összefüggést és harmóniát hozni.

Technikailag törekedtem arra, hogy — nem a templom érdekében, hanem didaktikai okokból — minél több festési eljárást alkal-mazzunk.

Az alárendeltebb ornamentális részeket egyszerű enyves festékekkel festettük ki — a fontosabb ornamentákat, a templom leg-nagyobb részét pedig a már sokkal nemesebb és tartósabb kasein-festékekkel. Végül a hat figurális képet friss vakolatra, igazi freskó-technikával. Nagy meglepetésemre szolgált itt, hogy ez a viszonylag igen nehéz, mert nagy diszciplinát igénylő, technika — nem okozott nagyobb nehézségeket tanítványaim-nak. Viszont be kell vallani azt is, hogy ez a technika a maga nemességével jórészt hozzájárult ahhoz, hogy e képek, amelyek 19—20 éves fiatal emberek által, tehát mégis csak hézagossal készültek, elfogadha-tókká váltak. A külső bejárást, amely az idő viszontagságainak leginkább ki van téve, Sgraffítóval díszítettük.

Úgy a vázlatok megtervezésénél, valamint a kartonok megrajzolásánál lehetőleg nem avatkoztam bele sok korrek-turával, de ipar-kodtam bele nem fáradni annak újból és új-ból való hangsúlyozásába, hogy néhány szín akkordjának, néhány vonal és foltbeli arány-nak a megkeresése és kiérlelése a fő — és hogy a részletet mindig és mindig alá kell rendelni — ez alá a nagy alapgondolat alá. Ezt aztán mindenképen próbáltam megokolni és megmagyarázni. A — kivitelnél a techni-kákat persze praktike mutattam meg — ezt szóval tanítani nem lehet. Különösen a fres-kónál az első héten a festési eljárás sokféle lehetőségét sorra mutogattam.

Tanítványaimnak kellett természetesen me-szelni, kaseint készíteni, festéket törni, patrón-t vágni stb. Pedagógiai céloom mindezzel, amint mondtam, az volt, hogy tanítványaim tanulják meg, mint kell egy feladatot megfogni, mint kell a lényegest keresni, a lényegtelenbe el nem botlani — összhangba hozni az adott architektúrát a tervezendő ornamentikával.

Tudom, hogy ezt elérni a legnehezebb dolog. Nem is vagyok hivatva magam megítélni, mennyire tudtunk haladni e cél megközelíté-sében. De úgy érzem, hogy már az is jelent valamit, ha e célt meg tudtam világosan mutatni tanítványaimnak és velük megértetni annak jelentőségét.

ÁBORÚS VILÁG

MŰVÉSZETET A KEGYELETHEZ!
A csodálatosan nagyszerű idők, melye-
ket megérvünk adatott, nemcsak a testi, de a
lelki erőfeszítéseknek is hősies példái, szinte
szomjuhosszúak a hozzájuk méltó kegyelefor-
mákat. Ha majd a nagy viharok lecsillapultá-
val a történelem számvetése fog következni,
nemcsak az okok s eredmények fogják érde-
kelni, de a hatások is, melyeket a kortársak-
ból kiváltott. A kegyelet, a megilletődés, a
hála, mindez akkor a világ hangulatainak mér-
tékegysége lesz és abból, ami ezeket látha-
tóan kifejezi, történetileg megszentelt doku-
mentum. Ma még nem tartunk ott, hogy az
ujjongó és fájdalmas érzésekhez, melyek az
emberek millióit eltöltik, tisztult lélekkel tud-
nánk teljesen egyértékű szimbolumokat al-
kotni. De gondolkoznunk felettük már lehet
is, kell is, mert ebben magában is felemel-
kedés és megnyugvás van. Miképpen rója
tehát le a magyarság annak a heroikus mun-
kának emlékadóját, mellyel fiai, testvérei sok
százezerszámba véreztek a nagy esztendőben?
Erre a kérdésre igyekezett felelni az Ipar-
művészeti Társulat érdemes alelnöke, Alpár
Ignác műépítész, a Steindl-céh egyik minapi
összejövételén. Esméje egyszerű, természetes
és grandiózus. Abban összegeződik, hogy
minden község minden templomának a falán
vagy más alkalmas helyen, maradandó mű-
vészi emlék hirdesse azoknak a hősöknek
nevét, akik meghaltak a hazáért. Ott, ahol
ennél föbbe telik, esetleg egy kőből emelt
külön emlék, akár egy oszlop, egy pantheon,
vagy egyéb terművészeti megoldás hirdesse
szembetűnően a művészet és a kegyelet kap-
csolódását. Az első pillanatban nyersen, nagy
kontúrokban odavetett gondolat megvalósítá-

sára irányuló első lépését jelenti az eszmei pályázat, melyet az O. M. Iparművészeti Társulat e számunkban hirdet. S ha egyelőre nem valószínű is még, hogy a kérdés a megoldásra megérjen, az időpontnak már az események mai stádiumában való megválasztása is szerencsésnek mondható. Benne vagyunk még azokban a fátumszerű nehéz percekben, melyek tyrteusi gondolatokat sugallnak az alkotószellemnek és egyszerre elsöprik azt, ami méltatlan a nagy időkhöz. De másfelől művészetgazdasági szempontból is üdvös lesz egy olyan pályázat kiírása, mely iparműveinknek e nehéz megpróbáltatások közepette valami anyagi és erkölcsi elismerést juttathat az ő kegyeletükből kisarjadó lelkes munkájukért.

MŰVÉSZETI INTÉZMÉNYEINK ÉS A HADIÁLLAPOT. A háborús idők súlyosan éreztetik hatásukat a művészetek körében is, talán még súlyosabban, mint a békés produktív munka egyéb területein. Műbarát, mecénás, megrendelő, kiállításlátogató — hol van most mindaz, aminek a neve a békés időkben oly kecsesítő ígéretekkel tartalmazott? Míg Németországban az első izgalmak elmúltával a művészi élet is visszanyerte az aktivitáshoz való kedvét, sőt már kiállítások is nyíltak meg, addig nálunk semmi jele sincs egyelőre a művészet vagy a vásárlókedv visszatérésének. Művészeti intézményeink sorra-rendre a hadiállapottal együttjáró rendkívüli munkának szolgálatába szegődtek s ott, ahol máskor az alkotás láza, a művészet vagy a kritika lángjai égtek, most legnagyobb részét a humánus és segítőmozgalom talált otthonra. A művészet fő-főhivatalos helyén, a kultuszminisztérium művészeti ügyosztályában, úgyszólván már a háború első napjaiban egy országos mozgalom irányítása vette kezdetét, mely vezetőjének pompás érzéke és nagy agilitása folytán immár százezrekre menő meleg kötött ruhaneművel látta el a harcterek hideg csatamezőin küzdő katonáinkat. A nemes példa a művészet egyéb intézményeit is tette serkentette. A Múcsarnokban, a Szépművészeti Múzeumban, az Ernst-Múzeumban és az Országos Képzőművészeti Főiskolán egymásután nyíltak meg a vöröskeresztes hadikórházak s ahol máskor jókedvű piktorhad csepillte egymást és a kritikát, ott most gyengéd kezek kötést raknak sebesült katonákra. A Nemzeti Szalon helyiségeiben pláne puskák durrognak és katonai vezényszavak csattognak; derék önkéntes őrseregünk gyakorolja ott magát a fegyverforgatásban. Bóven kijutott a háborús munkából az iparművészeti palotának is. Míg a földszinten fővárosi úrihölgyek serény mun-

kával varrják és javíjják át a hadikórházakban és a hadbavonult katonák közt kiosztásra kerülő ágyneműeket és fehérneműeket, addig az emeleten, az Iparművészeti Iskola egyik szárnyában, 100 sebesült számára kórházat rendeztek be, de úgy, hogy az ápolás mellett az iskolai munka se rövidüljön meg. Az iparművészeti iskolai hadikórház nemcsak a betegek ápolásával, hanem egy igen látogatott vöröskeresztes ápolónői-kurzus rendezésével is nevezetes missziót végez a fővárosi társadalom szamaritánus munkájában.

MŰVÉSZEK TÁMOGATÁSA. A Budapesti Központi Segítő-Bizottság irodalom- és művészpártoló osztályt létesített, amelynek feladata, hogy a háborús viszonyok által leginkább sújtott írókat, művészeket, iparművészeket némi támogatásban részesítse. Ez az irodalom- és művészpártoló osztály október 29-én tartotta alakuló ülését Andrassy Gyula gróf elnöklésével a Központi városházán. Andrassy Gyula gróf, megnyitva az ülést, rámutatott arra, hogy a háborúnak tulajdonképpen majdnem a legnagyobb áldozatai otthon azok, akik szellemi munkájukból élnek, tőkével nem rendelkeznek és most munkát végezni képtelenek. Először is tisztába kell lennünk a szükséglet részleteivel. Másodszor tájékozódást kell szerezni arról is, hogy mennyi eszközzel lehet rendelkezni és milyen körön belül kell működni. Míg ebben az irányban alaposabb tájékozódást nem szereztünk, részletes javaslatokkal nem léphetünk a bizottság elé.

Bárczy István polgármester ezután rámutatott arra, hogy az eddigi segítőakció eredményeként megállapítható, hogy Budapesten olyan szegénység, nyomorúság, elhagyatottság nincsen, amely valami támasztékon már el ne helyezkedett volna. Leginkább sújtva van a művész és íróvilág. Ezért a hivatalos és a társadalmi körök együttes közreműködésével megfelelő pénzalapot kell teremteni, hogy kamat nélkül való kölcsönökkel, vagy más alkalmas módon segítsünk rajtuk, míg megjavulnak az állapotok. Hogy ez a pénzalap miképp teremthető meg, ez némileg belevág a város általános segítőakciójába és nyilvánvaló, hogy e célokra vagy önkéntes hozzájárulással kell nagyobb alapot biztosítani, vagy esetleg valami kényszerhozzájárulásról kell gondoskodni. A polgármester ezután felhatalmazást kért arra, hogy az elnökség az egyes művészi szakok szerint külön kis bizottságokat alakíthasson, amelyek rövidesen hozzáfoghatnak a segítés ügyéhez. A javaslatot egyhangulag elfogadták. Még Andrassy Gyula gróf mondott köszönetet a polgármesternek előadásáért és ezzel az ülés véget ért.

Azóta megalakult az iparművészeti albizottság, melynek elnöke gróf Hadik-Barkóczy Endre, alnöke Bárczylstván, előadója Györgyi K., Tagjai: Ágotai Lajos, Alpár Ignác, Baumgarten Nándor dr., Glück Frigyes, Ligeti Miklós, Siklóssy L. dr., Telcs Ede és Wildner Ö. dr.

A ZIPARMŰVÉSZEK ÉS A HÁBORÚ. A háború miatt beállott ideiglenes gazdasági pangást iparművészeink is erősen megsínylik, mert sok műhelyben úgyszólván egy csapásra megszűnt minden munka és megrendelés is alig akad. Hogy a válságos helyzetbe került tervező művészeink és művészi iparosaink nyomasztó helyzetén enyhítsen az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, azzal a sürgős kéréssel fordul a vagyonosabb közönséghez, hogy iparművészeti szükségleteinek beszerzésénél, javítási munkákra szóló megbízásoknál vegye igénybe a társulat önzetlen közbenjárását. Érdeklődőknek készséggel áll rendelkezésre a társulat igazgatósága.

LEMBERG MŰKINCSEINEK ELRABLÁSA. Lengyel lapok közlése szerint az oroszok a lebergi Ossolinski-féle Nemzeti Múzeum legértékesebb művészi kincseit Szentpéter-

A zebegényi templom fal-
díszítései részletei.
Leszkovszky György rajza

G. Leszkovszky: Telle des
Wandschmuckes der
Kirche in Zebegény.

A zebegényi templom falidíszítéseinek részletei.
Leszkovszky György rajza.

G. Leszkovszky: Teil des Wandschmuckes der Kirche in Zebegény.

várra szállították. Mindössze 1034 kép, köztük Rafael, Tintoretto, Luca Giordano, Gerard, Matejko és más jeles művészek alkotásai, 28000 rézmetszet, 17000 pénz, 4300 érem, 142000 könyv, 5000 kézirat, ezeken kívül sok nemzeti ereklye és egyéb történelmi emlék került most — reméljük csak rövid időre — orosz kézre. Bizonyára nem lesz érdektelen, ha ezzel a hírrel szembeállítjuk azt a tollharcot, amely a meghódított ellenséges országok műkincseinek tulajdonjogáról Németországban támadt. A „Kunst und Künstler“ című folyóiratban egy német író annak csinált propagandát, hogy a németek a meghódított Belgium műkincseire, elsősorban azokra, amelyek németországi eredetűek, szintén tegyék rá a kezüket. Ez a felfogás Németország legkiválóbb tudósai és művészei körében heves ellentmondást keltett s a Deutsche Kunst und Dekoration most megjelent novemberi számában sorra közli az európai híru német tekintélyek véleményét erről a kérdéstről Boden kezdve, Wundt, Lamprecht, Franz v. Liszt, a művészek közül, Stuck, Thoma és mások nézete mind megegyezik abban, hogy a szellemi tulajdonjogot ellenséges területen is respektálni kell, s hogy a műkincsek elhurcolása nem egyéb közönséges rablásnál. Természetes, hogy ez a nobilis felfogás műemlékrablókkal szemben nem lehet kötelező.

DIVAT ÉS HÁBORÚ. A háborús izgalmak közepette egyes lapok hasábjain közlemények jelentek meg arról a mozgalomról, mely hivatva lett volna mentesíttetni magunkat a francia és angol divat uralma alól. Az első fellángolásnak és erős akarásnak jeléül a nőiszabók ipartestülete kimondotta, hogy női szabóságunk függetleníteni fogja magát az idegen befolyástól és megteremti a budapesti divatot. Egyben elhatározták, hogy megteremtik a divatklubot, hol előadások és revük keretében bemutatják és megvitatják az új formákat, megindítandó új divatlapjukkal módot nyújtanak arra, hogy a nagyközönség is mennél tágabb körben méltányolhassa a magyar nőiszabóság önállósí-

tására irányuló törekvéseket. Egyes cégek az első hetek izgalmas hatása alatt csakugyan komolyan foglalkoztak a megoldás lehetőségével és tereket nyitottak egyes iparművészeink alakítóképeségének. Az egyszerű és nemes formák, a minden sallangot elvető keresetlenség, a színek finomsága ugyancsak jólesett a párisi szertelenségekhez szokott szemünknek. A kételkedők mind kevesebben lettek s megállapíthatták, hogy művészeink alkotóképességétől nőiszabóiparunk szép eredményeket várhat. Sajnos azonban a Párist áhítózó tábor, a másolásnak és szolgáló utánzásnak hívei megkeresték és meg is találták az utat bálványaik becsempészésére. Olaszországon, Milánón keresztül olasz cégek cégére alatt modelljeiket Lyonból hozzák, ahol most tanyát ütöttek a divatkirályok. Így jutnak el tehát hozzánk is, Bécsbe és Berlinbe a legújabb francia divatkreációk. De amilyen erélyesen utasította ezt vissza Berlin és egész Németország, olymohón kapott utána Wien és Budapest. Mert mégsem a nagyközönség hibáztatható ebben a fondorlattal megkeresett francia üzletvállalkozásban, de a francia izlésnek vakon hódoló Maison X. és Y. szalonok. Viszont nem is a magyar munkáskez tehetségtelenségén múlott e csempészés, mert a háborús állapot beállta viszony óta száz meg száz érdemes és elsőrangú magyar munkáskezet adott vissza a hazának Páris, kik addig becsületnek örvendettek Franciaországban, míg az üzleti érdek ott úgy kívánta, de megszűnt a kapocs, mikor a fajgyűlölet lépett túlsúlyba. Elszomorító ezt tapasztalnunk, amikor nehéz csatát vívunk a harctéren, mikor sovinizmusunk megkövetelné, hogy egy csapásra végezzünk gazdasági téren is ellenségeinkkel. A példa előttünk áll: Németország. Kövessük ebben példáját és törekedjünk mi is oda, hogy a magunk emberségéből, magyar művészek és magyar szabóműhelyek együttes munkájával teremtsük meg a budapesti divatot.

E helyen utalni akarunk a német „Werkbund“ divatosztályának újabban közzétett ér-

A zebegényi templom falli díszítésének részletei.
Leszkovszky György rajza.

G. Leszkovszky: Telle des Wandschmuckes der Kirche
in Zebegény.

dekes határozatára, amely a következőképpen szól:

„Hogy célt érhessünk egy önálló német divat megalapítására és állandó fejlesztésére irányuló törekvéseinkkel, művészettel át kell hatnunk és nemesítenünk a divattal kapcsolatos iparágakat és az alkotás minden fázisát egészen a ruha megtervezéséig. Ezzel nem akarunk változtatni a termelésnek bevált rendszerén. Sőt szükségesnek tartjuk, hogy abba a közreműködő művészek éljék bele magukat... A ruházatkódás minden része legyen német eredetű és német tervező kigondolásának szülötte; minden idegen elnevezés mellőzendő. A divat nemzetközi jellegét azonban meg kell őriznünk, mert ez a mi sajátos érdekünk, de megkövetelik ezt a divat természete és a kiviteli lehetőségek egyaránt.“

Végül megemlíti, hogy Fritz Stahl a Berl. Tagblattban ajánlja, hogy a közel jövőben már megalapítandó berlini közséi iparművészeti iskolában szervezzenek egy divatszakosztályt is, amely hivatva lenne a német divat irányítására és az e téren szükséges művészi erők képzésére.

Sz. Lh.

HÁBORÚS JELVÉNYEK. Alig hogy határainkon eldördültek az ágyúk, sokféle háborús jelvény került forgalomba, melyekkel élelmes gyárosok és kereskedők aprópénzre váltatják a közönségnek a szövetséges államfőkért és a hadseregért való lelkesedését. Nem volna észrevételünk a jelvényáradat ellen, ha nemesebb ízlés nyilvánulna e készítményeken. Sajnos, azonban épp azt kell megállapítanunk, hogy e sok százezer példányban elterjedt apróságok túlnyomó része nem elégítheti ki e részben még a legyszerényebb igényeket sem. Ezért örömmel fogadhatjuk, hogy a kir. honvédelmi minisztérium hadsegítő-hivatala és az Augusztal alap-bizottság oly művészi jelvényeket hoz most forgalomba, melyek a legkényesebb ízlést is kielégíthetik és minden tekintetben megfelelnek a célnak, amelyet szolgálnak. Az e füzetünkben képen is bemutatott és Zuff R. A. iparművészeti iskola tanára által tervezett érmek kétféle anyagban, ú. m. ezüst és bronzban kerültek forgalomba. A Hadsegítő-hivatal ezüsből készült érme 10 koronába kerül, a bronzban öntött érmeknek ára zománcozva 5 korona, zománc nélkül pedig 2 korona. Az Augusztal alap javára kibocsátott érmek ezüstpéldánya 5, bronzpéldánya pedig 1 kor. 80 fillérbe kerül hozzávaló szalaggal együtt. Az érmek a hadsegélyező-hivatalban (Ország-ház), illetőleg az Augusztal alap bizottságánál (Károly-körút 5.) kaphatók, illetve ott rendelhetők meg.

MŰVÉSZETI OKTATÁS

A KÉZIMUNKATANITÓNOK KÉPESÍTÉSE. A Idestova négy esztendeje, hogy az O. M. Iparművészeti Társulat vezetősége behatóan foglalkozott a leányiskolák kézimunkatanításának kérdésével és tanácskozásainak eredményeit, részletes memorandumba foglalva terjesztette a vallás- és közoktatásügyi és a kereskedelemügyi miniszterek elé. Ebben az emlékiratban a Társulat javasolta a kézimunkatanítónok képzésének reformját, a szakbeli felügyeletnek szervezését és kézimunka-mintalapoknak kiadását. E javaslatok közül a kézimunka-mintalapokra vonatkozó a Díszítő Művészet c. mintalapos kiadvány megjelenésével már régebben valósult meg, most pedig örömmel értesülünk, hogy a kézimunkatanítónok képzésének reformját, Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter az újabban kiadott rendeletével biztosította s ezzel e sokáig vajudó s művészi kultúránk szempontjából fontos kérdést gyökeresen s — mondhatjuk — igen szerencsésen oldotta meg. A reform lényege az, hogy kézimunkatanítónó ezentúl csak az lehet, aki a rajztanításra való képesítést is megszerzi. Ezzel biztosítja az új szabályzat, a kézimunkatanítónok artisztikus képzettségét, ami eddig — a kézimunkakiállítások eléggé bizonyítják — még csak szerény mértékben sem volt meg. A rendelet szerves kapcsolatot létesít a M. kir. képzőművészeti főiskola és az Állami nőipariskola között, amely két intézmény gondoskodik a rajz-, illetve kézimunkatanítónok képzéséről. A kézimunkatanításra szóló képesítő vizsgálatot a jelöltek külön erre a célra alakult fizenkéntágú bizottság előtt teszik le, melybe a vallás- és közoktatásügyi és a kereskedelemügyi miniszterek hat-hat tagot küldtek ki. Most már csak a szakbeli felügyeletnek kérdése vár megoldásra; reméljük, hogy nemsokára napirendre kerül ennek a szervezése is.

PÁLYÁZATOK

ELDÖLT PÁLYÁZAT. A Sz.-Lukácsfürdő vállalat igazgatósága a M. Iparművészeti Társulat közvetítésével pályázatot hirdetett jelképes rajzra és a fürdőre vonatkozó architektonikus felvételekre. A pályázat bíráló bizottsága október hó 15-én határozott a pályázat felett olyképpen, hogy a jelképes rajzra hirdetett pá-

lyázatot eredménytelennek nyilvánította, mert a beérkezett 14 pályamű között egy sem volt mely a kitzűzött feladatot a művészi követelményeknek megfelelően megoldotta volna, a látkepes 15 pályamű közül pedig csak egynek, Cselényi Elemér pályaművének ítélte oda a kitzűzött 300 koronás díjak egyikét.

KÉT ÚJ PÁLYÁZATOT hirdet az O. M. Iparművészeti Társulat e füzet hivatalos rovatában. Az egyik az elhalt harcosaink emlékének megörökítésére hivatott emlékművek terveire szól, a másik a Gellért (Sáros) fürdő szállodai szobák berendezéseinek tervrajzaira vonatkozik. Utóbbi három önálló feladatot tűz ki, külön — igen tekintélyes — díjakkal. Amidőn tervezőművészeink figyelmét felhívjuk ezekre az érdekes pályázatokra, reméljük, hogy művészeink színe-java tudásuk és lelkesedésük teljes latbavetésével részt vesz e nemes mérkőzésen és ezzel biztosítja a pályázatok sikerét.

SZAK- IRODALOM

MUTHER KRITIKÁI. (R. Muther: Aufsätze. Berlin J. Ladyschnikow.) Három izléses, angol vászonkötetben Muthernek valamennyi tanulmánya összegyűjtve mindazt a kvalitást nyújtja, amiben a tárcaíró-kritikus szétaprózta magát. Stílusának könnyedségével, ötleteivel és hol lelkes, hol ironikus hangjával foglalkozik régiekkel s modernekkel. Egy kiállítás, egy aukció, egy műtárlat vagy egy utazás adnak aktualitást csevegéseinek, melyekben gyakran végérvényes ítéleteket közöl. Amíg a régiekről beszél, mint Rembrandtról, Botticelliről, Cranachról, Danmier-ről, Ravennáról, Goyáról stb., addig ítéletei és megállapításai nem túlságosan bántóak és szempontjainak sokfélesége nem visszatetsző. De a legragyogóbb ötletek és a legelmésebb stílus sem feledtetik el, mennyire hamisan nézi a dolgokat, mikor saját kortársairól és az impresszionizmus német festőiről van szó. Mikor például Burne Jonest és Wattsot Puvis de Chavannes-nal és Moreauval meg Feuerbach-hal és Boecklinnel egy kalap alá fogja s valamennyit a XIX. század idealizáló-archaikus irányzata képviselőjének tekinti. Egyéni szimpátiái, néha még pillanatnyi sikerek is annyira elragadtatják, hogy néhány év múlva már csak mosolyogva gondolhatott egy-egy elírására. Böcklint például mint a legeredetibb festőjelenséget ünnepli, aki a multaktól teljesen független, alakjai, motívumai senkire sem támaszkodnak és a műtörténet — szerinte —

nem ismer mestert, akinek korlátlanabb univerzalitása volna, mint neki volt. S ugyanakkor, amikor Schackot magasztalja, amiért oly bőkezűen felkarolta Böcklint, sehol egyetlen szóval meg nem említi Hans von Maréest, akihez Schack néhány kísérleti hónap után hűtlen lett. Egyáltalában a Bismarck-Piloty-Böcklin-Wagner hőskultusz nagy tiszteletre gerjeszti a bécsi újságíró műtörténészt, akit a nyolcvanas évek ez idealizmusa épp úgy megejtett, mint a kilencvenes évek szecessziós áramlatai. Szempontjai azonban csaknem mindenütt irodalmiak s amennyiben gazdasági és szociális háttérrel is ad, nem elég mélyreható. Aránylag még legsikerültebbek az iparművészetről s a korabeli nagy erőfeszítésekről írt jellemzései. Ruskinnel, Morrisszal, a pre-rafaelitákkal, az art nouveauval, Van de Veldevel, az új bútorművészéggel, a francia keramikusokkal épp oly szeretettel foglalkozik, mint ahogyan Lichtwark és a demokratizáló esztéticizmus törekvéseit felkarolja és az angol munkásművészet épp annyi szimpátiát ébreszt benne, mint a német művészkolóniák nyomán kivirult esztétikusabb társadalmi törekvések. Egészben a három kötet semmi esetre sem unalmas vagy haszontalan olvasmány és annak, aki nem mélyebb jellemzésekből, hanem egy éles szemű, elmés chroniquer tolla nyomán akar megismerkedni a mult századvég művészetével, ajánlható is.

KRÓNIKA

ISMÉT A HAZUG GYÁSZPOMPÁRÓL
I elmékedtünk halottak napján, sorra járva temetőinket. A sivár egyhangúságban égne meredő sírkövek tövében kazalszámra virított a sok koszorú. Az izléstelenség és a hivalkodás azonban nálunk még a természet adományait is megfosztja szépségüktől s a drótra szűrt tengernyi virág, a kéregpapirosból, préselt pálmaágak füzereiben szinte kábító harsogással hirdette mindenfelé, hogy a jó izlés hiányát nem pótolhatja semmiféle áldozatkészség. Nálunk sokan azt tartják, hogy művészetünk és iparművészetünk lassú fejlődésének legfőbb akadálya szegénységünk. Úgy halottak napján, de minden temetésen is, az emberek rendszerint vagyoni viszonyaikat meghaladó áldozatokat hoznak, csakhogy gyászuk pompájával elkápráztassák a tömeget. Minthogy pedig drága élővirágra nem telik, beérik a szurrogatumokkal s viaszkból, papirból, viaszkos vászonból és egyéb olcsó anyagból készült virágutánzatokkal ékesített

koszorúkkal rójják le kegyeletüket. Pedig önként vetődik fel a kérdés, vajjon igaz lehet-e a kegyelete annak, aki ilyen hamisságokkal ámtíja magát s a világot? A finomlelkű embert bizonyára jobban meghatja egy marék mezei virág vagy egy arasznyi egyszerű koszorú, — drótállvány és pálmaág nélkül, mint a koszorúgyárosok hívalkodóan terpeszkedő monstrumjai. Am úgy látszik kevesen vagyunk kik ezt valljuk; virág- és koszorúkereskedőink sorában még kevesebben. Sajnos, már évek óta hiába beszélünk erről, de elég fontosnak tartjuk a dolgot arra, hogy ismételtén szóba hozzuk mindaddig, míg előbbutóbb talán mégis célt érünk.

GYŰJTÉS LECHNER ÖDÖN EMLÉKÉRE. A Magyar Építőművészek Szövetsége halhatatlan nagy építőművésznünk, Lechner Ödön emlékének megörökítésére emelendő szobormű költségeit országos gyűjtés útján akarja beszerezni. Evégből felhívja az elhúnyt mester tisztelőit, általában pedig a magyar művészet barátait, hogy járuljanak hozzá az emlékmű megvalósításához és küldjék be adományaikat a „Lechner Ödön szoboralap” számlájára a Belvárosi Takarékpénztár R.-T.-hoz (Budapest, IV., Koronaherceg-utca 2). A M. É. SZ. felhívását melegen ajánljuk tisztelt olvasóink figyelmébe.

MAGYAR KARÁCSONY. Karácsony ünnepeinek közeledtével évről-évre fel szokta hívni az Országos Iparegyesület a magyar közönséget, hogy a szeretet ünnepeén fogadja szeretetébe a magyar ipart: csakis hazai iparcikket vegyen ajándékba szeretteinek. Az idén a szokottnál valamivel korábban emeli fel az egyesület kérő szavát, mert minden esztendei szövegét még egy kéréssel bővíti ki. Sohasem volt nagyobb szüksége a hazai iparnak és társadalom minden dolgozó osztályának arra, hogy kölcsönös támogatással, vállat vállhozva, segítsük egymást, felkaroljunk mindent, ami hazai, mindent, ami a magyar földnek, magyar kéznek, magyar elmének, magyarszorgalomnak, magyar tudásnak gyümölcse. És a kölcsönös támogatásnak, az

együttérzésnek és együttes cselekvésnek egyik legszebb alkalmá a karácsonyi ajándékozás, a szerető szívek szép hagyománya, amelyet a háború sem pusztíthat el, mert a szeretetnek ma nagyobbak a jogai és kötelességei, mint bármikor idáig. Gyakoroljuk a szeretetnek szép jogát és szép kötelességét egészen magyarán. Necsak a vásárlóközönség keressen magyar ajándékot, hanem amit az iparos, a kereskedő kínál az ajándékot kereső vevőnek, az is legyen mind színmagyar. Első szavunk szól tehát kereskedőinknek és iparosainknak: a karácsonyig még rendelkezésre álló időt használják fel eredeti új magyar műipari és más szükségleti cikkek terveinek honi iparművészek által való elkészíttetésére, úgy hogy a karácsonyi vásár idejében a piac változatosságával, cikkeinek művészi szépségével buzdíthassák a vásárlóközönséget szükségleteinek a hazai ipar és a hazai kereskedelem útján való fedezésére. Meg vagyunk róla győződve, hogy java művészeink készségesen állítják tehetségük és tudásuk javát az ügy szolgálatába. És meg vagyunk győződve arról is, hogy a közönség fokozott készséggel ragadja meg az alkalmat arra, hogy egy csapással ne csak a magyar iparnak és kereskedelemnek juttasson keresetet, hanem a magyar művészetnek is. Ebben a meggyőződésben melegen ajánljuk az Orsz. Iparegyesület felhívását olvasóink figyelmébe. Nem kételkedünk abban, hogy megértő lélekkel, okos hazafisággal, egymást példával buzdítva fogják megcsinálni a magyar nemzet nagy esztendeijében a nemzeti karácsonyt.

MEGSZÍVLELNI VALÓ PÉLDÁT ad városainknak München törvényhatósága, mely újabban 148.000 márkát szavazott meg a háború miatt inségbe jutott művészei és iparművészei olyatén segélyezésére, hogy ezen az összegben művészi munkákat rendel meg náluk. A megrendelések összege általában 500—1000 márka között van, 2000 márkánál drágább műtárgyat nem rendelnek meg, hogy mennél többen részesülhessenek a támogatásnak a legnobilisabb módjában.

352.

352. A zebegegyi templom belseje. Festették Körösfői Kriesch Aladár vezetése mellett, Leszkovszky György tanársegéd tervei nyomán és közreműködésével az iparművészeti iskola növendékei.

352. Malereien in der Dorfkirche zu Zebegegy. Ausgeführt unter Leitung des Professors Aladár Körösfői Kriesch, nach Entwürfen Georg Leszkovszky's durch Schüler der königl. ung. Kunstgewerbeschule.

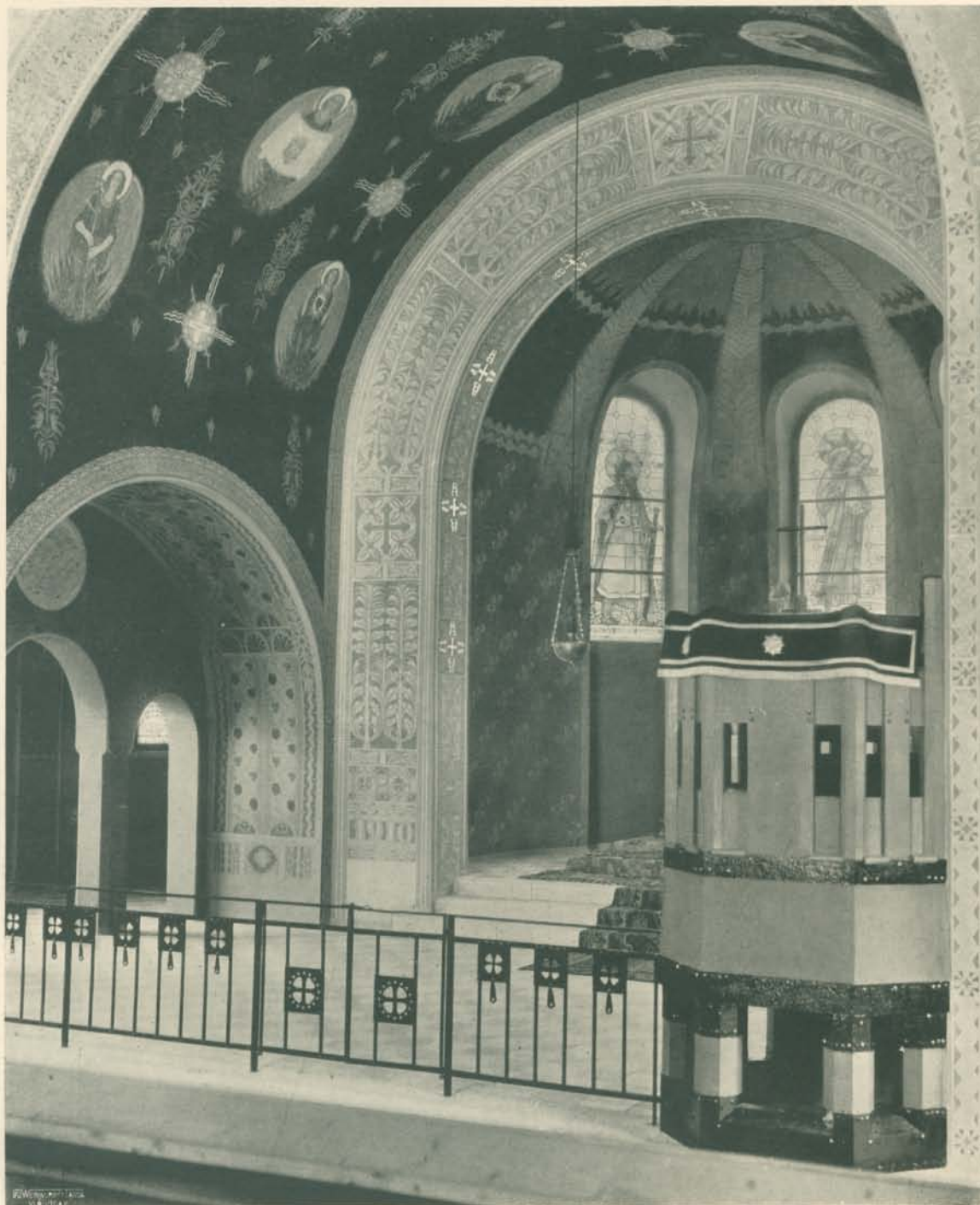
453

355.

355. A zebegényi templom belsejének részlete. Festették Körösfői Kriesch Aladár vezetése mellett, Leszkovszky György tanársegéd tervén nyomán az iparművészeti iskola növendékei.

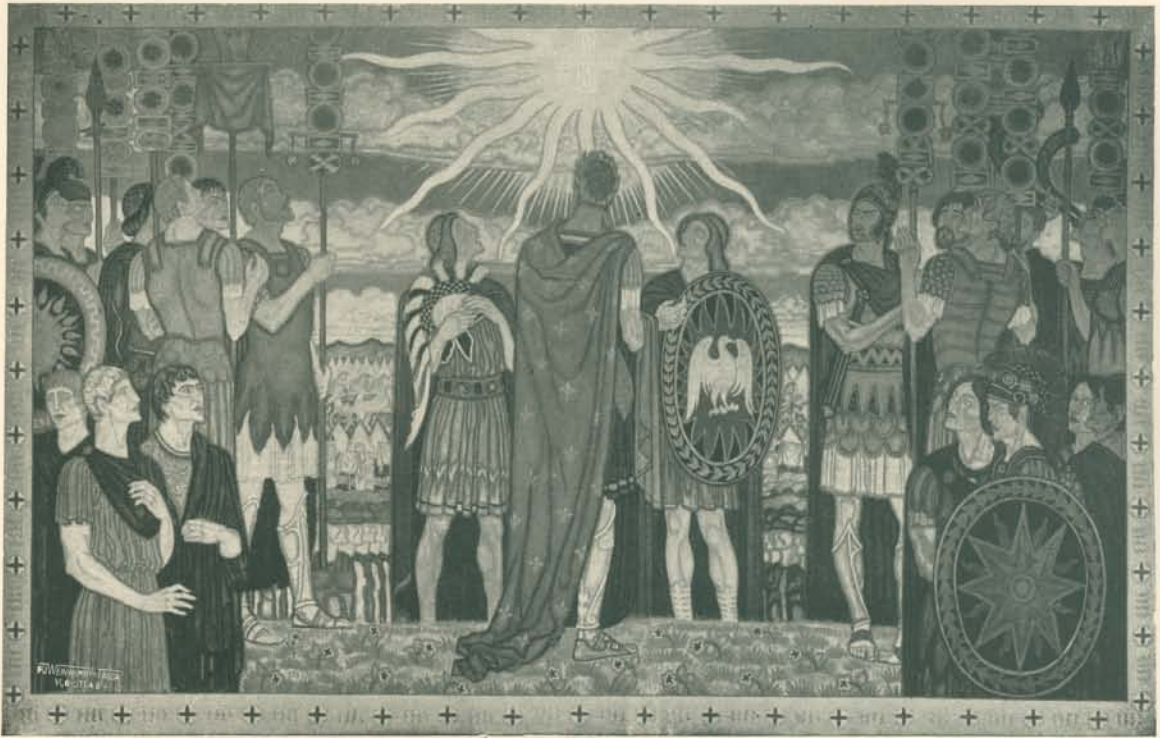
355. Malereien in der Dorfkirche zu Zebegény. Ausgeführt unter Leitung des Professors Aladár Körösfői Kriesch, nach Entwürfen Georg Leszkovszky's durch Schüler der königl. ung. Kunstgewerbeschule.

354.

354. A zebegegyi templom szentélye. Festették Körösőfői Kriesch Aladár vezetése mellett, Leszkovszky tanársegéd tervei nyomán és közreműködésével az iparművészeti iskola növendékei.

354. Sanktuarium der Dorfkirche zu Zebegegy. Die Male-
reien wurden ausgeführt unter Leitung des Professors Ala-
dár Körösőfői Kriesch, nach Entwürfen Georg Leszkovszky's
durch Schüler der königl. ung. Kunstgewerbeschule.

359.

360.

359. A zebegényi templom egyik freskója: „Konstanstin látománya”. Festették Körösfői Kriesch Aladár vezetésével, Leszkovszky tanársegéd tervai nyomán és közreműködésével az iparművészeti iskola növendékei. — 360. Györgyi Géza: Zománccal és drágakövekkel díszített ereklyetartó. Készítette Mozer József.

359. Die Dorfkirche zu Zebegény: „Vision des Konstantinus”. Freskogemälde, ausgeführt unter Leitung des Prof. Aladár Körösfői Kriesch, nach Entwürfen des Georg Leszkovszky's durch Schüler der königl. ungar. Kunstgewerbeschule. — 360. G. Györgyi: Reliquiar aus Silber, geziert mit Email u. Edelsteine, Ausgeführt durch J. Mozer.

361.

361. A zebegegyi templom freskói. Festették Körösfői Kriesch Aladár vezetésével, Leszkovszky György tanárság tervét nyomán és közreműködésével az iparművészeti iskola növendékei.

361. Fresken in der Dorfkirche zu Zebegegy. Ausgeführt unter Leitung des Professors Aladár Körösfői Kriesch, nach Entwürfen Georg Leszkovszky's durch Schüler der königl. ung. Kunstgewerbeschule.

362.

363.

364.

362. Sebők Margit: Gyermekszoba. 363—364. Hímzett
vánkosok.

362. Margarethe Sebők: Kinderzimmer. 363—364. Gestickte
Pöster.

365.

365. T. Wigand Ede marosvásárhelyi lakásának részlete.

365. Teil der Wohnung Eduard Wigand's in Marosvásárhely.

366.

367.

368.

369.

370.

371.

366—371. Somogyi faragott fadobozok.

366—371. Ungarische Volkskunst. Geschnitzte Holzschachtel.

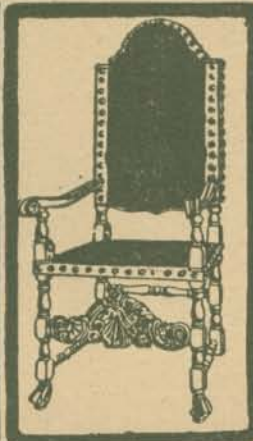
**ORSZÁGOS MAGYAR HÁZIIPARI
SZÖVETSÉG, BUDAPEST,
IV., KIGYÓ-TÉR 1.**

ERZSÉBETHÁZAI, FELSŐVIDÉKI, MATYÓ ÉS TEMESI HÍM-
ZÉSEK, ZSEBELYI, KALOTASZEGI SELYMES ÉS PAMUT
VARROTTASOK ÉS MÁRAMAROSI HÍMZÉSEK. TORONTÁLI
ÉS MÁRAMAROSI SZÖVÖTT SZŐNYEGEK. VERT, HORGOLT
ÉS RECECSIPKÉK. NÉPIES KÖEDÉNY ÉS AGYAGÁRÚK.
□□□□□ MEZŐGAZDASÁGI HÁZIIPARI CIKKEK. □□□□□

SPECIÁLISTA AZ ÖSSZES
RÉGI BÚTOROK UTÁNZÁ-
SÁBAN ÉS JAVÍTÁSÁBAN

**KOVÁCS
JÓZSEF**
TERVEZŐ MŰBÚTOR-
ASZTALOS
BUDAPEST
VI. KER., ARADI-UTCA 29.
TELEFON: 140-22.

**FOGAK ÉS
FOGSOROK**

aranykoronák, aranyhidak
teljesen szájpdlás nélkül,
melyeket nem kell és nem
lehet a szájból kivenni, rá-
gásra, beszédre azonnal hasz-
nálhatók, 24 órán belül elké-
szülnek. Vidékiek megvárhat-
ják. Teljes 10 évi írásbeli jót-
állás. Igen mérsékelt árak.
**Foghúzás, gyökérhúzás,
fogtömések (plombák),
beteg fogak gyógyítása stb.**
Tömések aranyból, platiná-
ból, porcellánból stb.

BARNA I.

FOGORVOSI ÉS TECHNIKAI RENDELŐINTÉZETE
BUDAPEST, VII. KER., ERZSÉBET-KÖRÚT 54. FSZ.

**VUKOVICS
VLADIMIR**

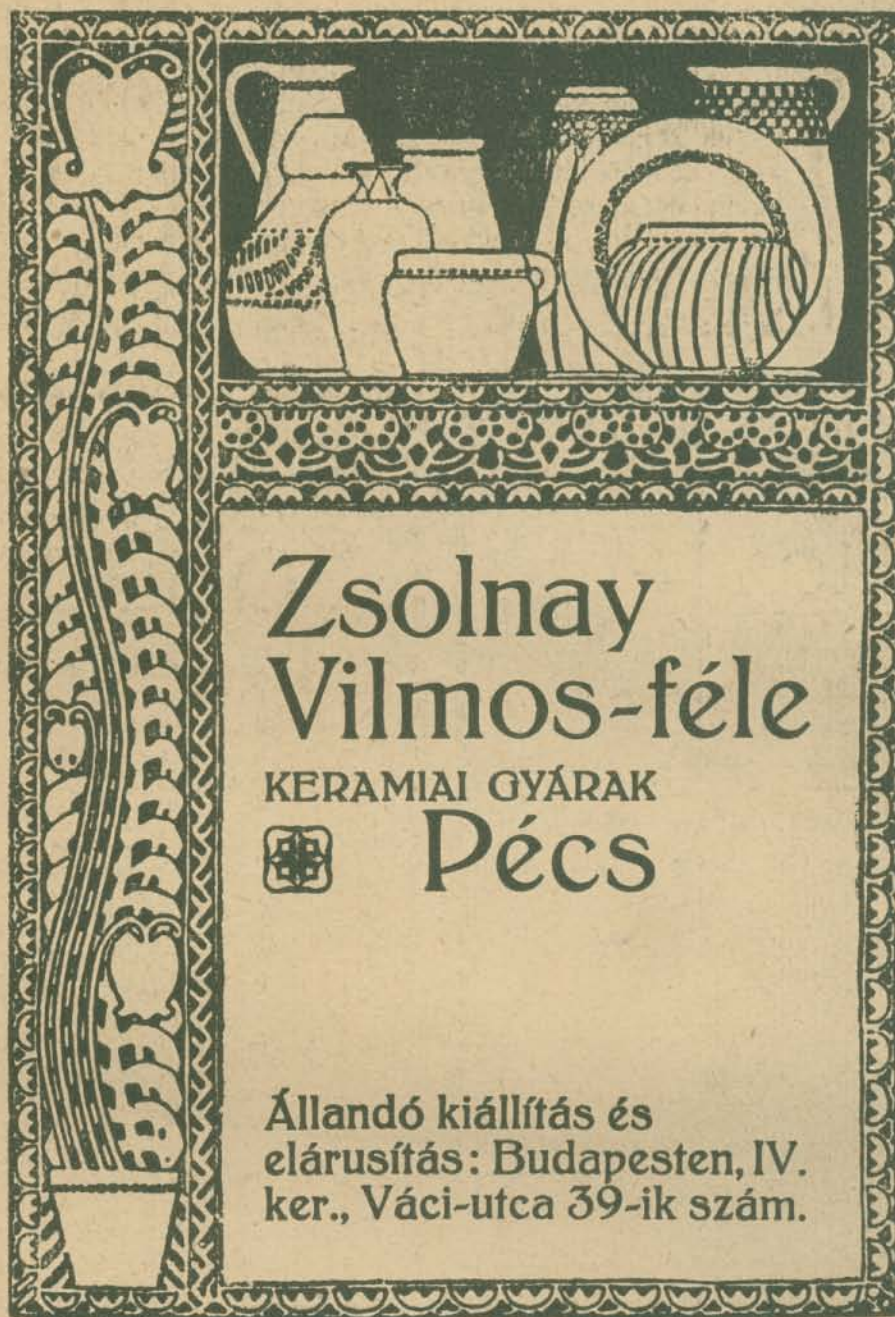
MŰASZTALOS
BUDAPEST, VIII.,
GÓLYA-UTCA 25.

KÉPKIÁLLÍTÁS

MAGYAR FESTŐMŰVÉSEK
EREDETI FESTMÉNYEINEK
* ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA : *

VIII., RÖKK SZILÁRD UTCA 40.

** SZABAD BEMENET **
*** OLCSÓ ÁRAK ***

Zsolnay
Vilmos-féle
KERAMIAI GYÁRAK
 Pécs

Állandó kiállítás és
elárusítás: Budapesten, IV.
ker., Váci-utca 39-ik szám.

**MAGYAR
IPARMŰVÉSZEI
SZERKESZTI: GYÖRGY KÁLMÁN**

**KIADJA: AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZEI
TÁRSULAT. MEGJELENIK ÉVENTE TÍZSZER
ELŐFIZETÉS DÍJ: EGY ÉVRE 22 KOR.**

**XVII
ÉVF.**

1914

**10
SZÁM**